

Dersin Amacı

Türk lehçelerinin ses özelliklerinin benzer ve ayrılan yönlerini öğrenmek.

Dersin İçeriği

Türk lehçelerdeki seslerin özelliklerini, benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyma.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Serebrennikov, B. A. (2011). Türk Yazı Dillerinin Karşılaştırmalı Tarihî Grameri. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.
Yalçın, Süleyman Kaan (2013). Çağdaş Türk Lehçelerinde Ünlüler, Ankara: TDK Yayınları.
Buran, A., Alkaya, E. (2018). Çağdaş Türk Yazı Dilleri I. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, s. 146-198.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Anlatma, soru-cevap, metin inceleme

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Ders ile ilgili güncel yayınlar takip edilmelidir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

Yardımcı öğretim elemanı bulunmamaktadır.

Dersin Verilişi

Yüz yüze

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Prof. Dr. Filiz Meltem Erdem Uçar

Program Çıktısı

1. Çağdaş Türk lehçelerine ait ünlülerin genel özelliklerini karşılaştırmalı olarak bilir.
2. Metinlerin ses özelliklerinden hareketle hangi lehçeye ait olduğu çıkarımını yapabilir.
3. Çağdaş Türk lehçelerine ait ünsüzlerin genel özelliklerini karşılaştırmalı olarak bilir.

Haftalık İçerikler

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
1	Tuna, O. N. (1997). Sümer ve Türk Dillerinin Tarihî İlgisi ile Türk Dilinin Yaşı Meselesi, Ankara: TDK Yayınları. Johanson, Lars (2016). Türk Dili Haritası Üzerinde Keşifler (çev. N. Demir, E. Yılmaz), Ankara: Grafiker Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, araştırma-inceleme	Konu, kapsam, amaç ve kaynaklar Diller, Türk Dili, Türk Dilinin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri	
2	Baskakov, N. A. (1969). “Kratkiy Obzor sopostovitel’nıh Sravnitel’no-istoričeskih İssledovanii po Tyurkskim Yazıkam” (çev. Ulutaş, İsmail “Türk Lehçelerinin Mukayeseli Tarihi Araştırmalarına Kısa Bir Bakış”). Musaoğlu, Mehman (2004). “Avrasya Türkçelerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi”, Dil Dergisi, s. 53-81.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, araştırma-inceleme	Karşılaştırmalı Türk Dili Çalışmalarının Tarihçesi, Türk Dünyası ve Türk Dil	
3	Tuna, O. N. (1979). Altay Dilleri Teorisi, TDAV Yay., İstanbul. Tekin, T. (1976). “Altay Dilleri Teorisi”, TDEK, TKAE Yay.,Ankara, s. 119-130. Clauson S. G. (2005). “Altayca Teorisinin Leksikoistatistiksel Bir Değerlendirmesi”, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies, Cilt: V, Sayı 2, Sayfa: 311-323. Doerfer, G. (2003). “Akraba Olmak Kanıtlanabilir mi? Altay Dilleri Sorunu”, (çev. Faruk Gökçe), Türkbilig, 5, s. 157-168.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, araştırma-inceleme	Altay Dilleri Teorisi	
4	Tekin, T. (1989), “Türk Dil ve Diyalекtlerinin Yeni Bir Tasnifi”, Erdem 5, s. 141-168. Dilaçar, A. Lehçelerin Yayılma Tarzı ve Türk Dil ve Lehçelerinin Tasnifi Meselesi. Schönig, Claus (2013). “Modern Türk Dillerinin Eş Zamanlı Tasnifi ve Tarihsel Yönleri” (ÇEV. İsa Sarı), Dil Araştırmaları, 12, s. 221-257. Benzing, J. ve Menges, K. H. (1998). “Türk Dillerinin Sınıflandırılması”, Tarihi Türk Şiveleri, Ankara: TKAE Yayınları, s. 1-14.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, araştırma-inceleme	Türk Lehçeleri ve Tasnifi	

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
5	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, araştırma-inceleme	Güney Batı Türk Lehçelerinin Ses Bilgisi Açısından İncelenmesi: Azerbaycan Türkçesi, Gagavuz Türkçesi	
6	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, araştırma-inceleme	Güney Batı Türk Lehçelerinin Ses Bilgisi Açısından İncelenmesi: Türkmen Türkçesi Halaçça	
7	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, karşılaştırma, araştırma-inceleme	Güney Doğu Türk Lehçelerinin Ses Bilgisi Açısından İncelenmesi: Özbek Türkçesi, Yeni Uygur Türkçesi	
8		Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Uygulama	Ara Sınav	
9	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, araştırma-inceleme	Kuzey-Batı Türk Lehçelerinin Ses Bilgisi Açısından İncelenmesi (Aral-Hazar Bölgesi): Kazak Türkçesi, Kırgız Türkçesi	
10	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, araştırma-inceleme	Kuzey-Batı Türk Lehçelerinin Ses Bilgisi Açısından İncelenmesi (Aral-Hazar Bölgesi): Nogayca, Karakalpakça	
11	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, karşılaştırma, araştırma-inceleme	Kuzey-Batı Türk Lehçelerinin Ses Bilgisi Açısından İncelenmesi (İdil-Ural Bölgesi): Tatar Türkçesi (Kazan Tatarcası), Başkurt Türkçesi	
12	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, karşılaştırma, araştırma-inceleme	Kuzey-Batı Türk Lehçelerinin Ses Bilgisi Açısından İncelenmesi (Karadeniz-Hazar Bölgesi): Kırım Tatarcası, Karay Türkçesi, Kumuk Türkçesi	

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
13	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, karşılaştırma, araştırma-inceleme	Kuzeydoğu (Sibiry) Türk Lehçeleri: Saha Türkçesi, Tuva Türkçesi	
14	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, karşılaştırma, araştırma-inceleme	Kuzeydoğu (Sibiry) Türk Lehçeleri: Hakas Türkçesi, Altay Türkçesi	
15	Türk Lehçeleri Grameri (Ed. Ahmet Bican Ercilasun), 2007, Ankara: Akçağ Yayınları.	Söz konusu ders, laboratuvar uygulamalarını kapsamamaktadır.	Anlatma, soru-cevap, karşılaştırma, araştırma-inceleme	Çuvaş Türkçesi	

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Vize	1	1,00
Final	1	1,00
Ara Sınav Hazırlık	3	2,00
Final Sınavı Hazırlık	3	2,00
Teorik Ders Anlatım	14	3,00
Derse Katılım	14	3,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	14	3,00
Ders Sonrası Bireysel Çalışma	14	2,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Ara Sınav	40,00
Final	60,00

P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10	P.Ç. 11	P.Ç. 12	P.Ç. 13	P.Ç. 14	P.Ç. 15	P.Ç. 16	P.Ç. 17	P.Ç. 18
Ö.Ç. 1																	
Ö.Ç. 2																	
Ö.Ç. 3																	

Tablo :

- P.Ç. 1 :** Türk dilinin tarihî dönemlerini tanırlar ve bu dönemleri ses, şekil, söz dizimi, biçimbilgisi açılarından yorumlar.
- P.Ç. 2 :** Genel olarak edebiyat kavramını ve Türk edebiyatının tüm sahalarındaki tür, şekil özelliklerini açıklar.
- P.Ç. 3 :** Türk dilinin kullandığı çeşitli alfabeler ve bu alfabelerin Türk dilinin fonetik karakterine uygunluğu konusunda bilgi verir.
- P.Ç. 4 :** Türk dünyası ile ilgili araştırmalarla yararlı olacak yabancı dil ve/veya dilleri öğrenir.
- P.Ç. 5 :** Türk dili ve kültürü sahasının yayılım alanlarını tarihî ve bugünkü özellikleri ile birlikte ortaya koyar.
- P.Ç. 6 :** Türk dilinin dünya dillerine etkisini ve dünya dilleri arasındaki yerini izah eder.
- P.Ç. 7 :** Türk Dünyasında edindiği bilgi ve kazanımlar çerçevesinde çeşitli saha çalışmaları yapabilir.
- P.Ç. 8 :** Türk topluluklarının sahip olduğu ortak kültürel özellikleri nitelendirir ve her topluluğun ortak kültür mirasına katkılarını ifade eder.
- P.Ç. 9 :** Türkçenin çağdaş lehçe ve edebiyatlarına hâkim olduğu için Türk Dünyası ile ilgili her türlü sosyal projelerde görev alabilir.
- P.Ç. 10 :** Dilbilim ve edebiyat terimlerinin dünya ve Türk literatüründeki anlamlarını tanımlar.
- P.Ç. 11 :** Türk Dünyası ile ilgili her türlü sanatsal, sosyal, kültürel etkinliği başarıyla başlatabilir, yürütebilir ve sonlandırabilir.
- P.Ç. 12 :** Uzmanlaştığı Türk lehçelerinde aktarma faaliyetlerinde bulunabilir.
- P.Ç. 13 :** Modern Türk edebiyatının eski Türk edebiyatı ve Türk halk edebiyatı ile olan ilişkisini açıklar. Her bir edebiyat döneminin diğer Türk toplulukları arasındaki ortak ve farklı yönleri ile etkileşimlerini tanıtır.
- P.Ç. 14 :** Orta Asya'da yaygın konuşulan en az bir yabancı dili bildiği için bu bölgelerdeki faaliyetlerde görev alabilir.
- P.Ç. 15 :** Dili oluşturan, etkileyen, geliştiren bütün faktörleri açıklar.
- P.Ç. 16 :** Öğrendiği yabancı dil ve/veya dillerde çeşitli çeviri faaliyetlerinde bulunabilir.
- P.Ç. 17 :** Çağdaş Türk lehçelerinin ses, şekil özellikleri ile söz konusu lehçelerin söz varlığı karakterini tespit eder.
- P.Ç. 18 :** Türk edebiyatının ve kültürünün gelişim dönemlerini açıklar.
- Ö.Ç. 1 :** Çağdaş Türk lehçelerine ait ünlülerin genel özelliklerini karşılaştırmalı olarak bilir.
- Ö.Ç. 2 :** Metinlerin ses özelliklerinden hareketle hangi lehçeye ait olduğu çıkarımını yapabilir.
- Ö.Ç. 3 :** Çağdaş Türk lehçelerine ait ünsüzlerin genel özelliklerini karşılaştırmalı olarak bilir.